

Vijfde Bijbelstudie over 1 Samuël

Inleiding bij 'Gebeden' – bijbelstudies over Samuël van ds. W. Visscher, hfst. 6 en 7

1. Lezen i.p.v. zingen: Gebed des Heeren: vs. 9 en 10
2. Gebed
3. Lezen: 1 Sam. 1:19-28
4. Welkom met mededelingen

Inleiding

1. We beginnen waar br. Van Groningen de vorige keer eindigde, namelijk met de terugkeer van Elkana en Hanna naar hun woning in Rama. Natuurlijk heeft Hanna aan Elkana verteld wat haar in de tabernakel is overkomen, haar gebed, haar gelofte aan de Heere, haar bestraffing door Eli, maar ook wat hij later tegen haar gezegd heeft. Het heeft ook Elkana grote blijdschap gegeven en hij had er ook geen moeite mee om zijn goedkeuring te geven aan Hanna's gelofte. Wellicht heeft deze gebeurtenis hen des te meer in liefde aan elkaar verbonden hebben. Een vraag die opkomt, maar in de Schrift niet beantwoord wordt, is hoe Peninna op dit alles heeft gereageerd. Ze moet gemerkt hebben dat Hanna heel anders was. Ze moet ook gemerkt hebben dat Elkana en Hanna samen a.h.w. een geheim hadden.

2. Niet lang na thuiskomst blijkt Hanna in verwachting te zijn. In vs. 19 staat heel mooi: 'En Elkana bekende zijn vrouw Hanna, en de HEERE gedacht aan haar.' De Heere, de God van het verbond. Hij is een Waarmaker van Zijn belofte, die Hij door de mond van Eli gegeven heeft. Beslist en zeker heeft Hanna er niet aan getwijfeld dat er een jongetje geboren zou worden. Ze had immers om een mannelijk zaad, een zaad der mannen, gebeden. Een zoon, een verlosser, een man die door de Heere gebruikt zou gaan worden tot heil van het volk.

Als het jongetje geboren wordt, weet ze ook hoe hij haar zal noemen: schamoe-eel, Samuël, de Heere hoort – ja, Hij hoort het gebed en Hij verhoort het. Vooral dat laatste klinkt in de naam van het kind door: de Heere is een verhoerend God, Hij schenkt het kind van de belofte.

Met deze naam zal Samuël door het leven gaan – een naam die eigenlijk al een prediking is. Ik laat de kwestie van het vernoemen van namen aan br. Van Groningen, die daar bij de beantwoording van vr. 4 van hfst. 6 dieper op zal ingaan.

3. Er is nog een les te leren uit deze geschiedenis van Samuëls geboorte, namelijk het grote belang van een waar gebed. Samuël had een biddende moeder. In de bijbelse geschiedenis en ook in de kerkgeschiedenis horen we vaker dat de Heere kinderen van biddende ouders heeft willen gebruiken in Zijn dienst. Ik hoop wat de kerkgeschiedenis betreft alleen maar aan Wilhelmus à Brakel en Octavius Winslow te denken. Maar los daarvan – wat is het een zegen als we mogen weten dat we een biddende moeder hebben of gehad hebben. Onder ons zijn niet alleen jonge moeders, maar ook oudere grootmoeders en grootvaders – uit de geschiedenis van Samuëls geboorte liggen lessen voor ons. Ik zou graag willen wijzen op Jacobus Koelman met zijn prachtige boekje 'De plichten der ouders', waarin o.a. een heel mooi en diepgaand hoofdstuk over het gebed staat. Heel onderwijzend en zeer de moeite waard om te lezen of nog eens te herlezen!

4. Na de geboorte begint de voeding en de opvoeding van en voor Samuël. Die opvoeding is er vanaf het prilleste begin op gericht om Samuël naar Hanna's belofte voor de dienst van de Heere te bestemmen. Dit kind uit de stam van Levi zou niet alleen tussen zijn 25^e en 50^e levensjaar voor die dienst bestemd zijn, maar zijn leven lang.

Natuurlijk moet dat nog enkele jaren wachten tot hij voldoende groot geworden is. Hanna's kind heeft verzorging nodig en bovendien is het kind voor zijn voeding geheel op zijn moeder aangewezen – er is alleen moedermelk als voeding voor baby's, en die kan Hanna geven. Bij ons duurt het geven van borstvoeding hooguit een jaar, maar in het oude oosten was het heel gewoon als de borstvoeding drie, soms vier jaar duurde. Hanna gaat dan ook minstens drie jaar lang tijdens de jaarlijkse gang van Elkana met Peninna en de kinderen niet mee. Zij zal de reis pas maken als Samuël gespeend is.

Hanna heeft natuurlijk met Elkana overlegd dat hun kind bij hen thuis zal blijven tot het van de borstvoeding af is. Elkana is het met deze gang van zaken helemaal eens. Dat blijkt wel uit vs. 23, want hij zegt: 'Doe, wat goed is in uw ogen; blij totdat gij hem zult gespeend hebben; de HEERE bevestige

maar Zijn woord.’ Zo zien we dat Elkana geheel achter de belofte van Hanna staat; ja, het is ook zijn gelofte geworden.

5. Zo maakt Elkana met Peninna en de kinderen de reis naar Silo zonder Hanna en Samuël. Elkana gaat zijn jaarlijkse offer brengen, de tienden van alles wat de Heere hem gegeven had. Daarnaast lezen we aan het eind van vs. 21 ‘en zijn gelofte’. Wat die gelofte is, wordt niet helemaal duidelijk, maar het ligt voor de hand dat hiermee wordt bedoeld dat wat Hanna beloofd had, ook zijn belofte is geworden; en dat wil Elkana bij deze eerste gang naar de tabernakel na de geboorte van Samuël nog eens onderstrepen.

6. Hanna weet dat ze maar enkele jaren heeft om Samuël op het dienen van de Heere in de tabernakel voor te bereiden. Ze zal deze jaren goed hebben gebruikt en zo zal Samuël al vroeg gehoord hebben van de grote daden des Heeren, van Zijn genade en van Gods wetten en inzettingen. Het onderwijs wordt hem a.h.w. met de moedermelk meegegeven. Ongetwijfeld heeft de Heere aan Samuël een groot verstand gegeven en dat verstand heeft Hij ook willen heiligen. Zo kon dat intelligente kind al heel jong dingen bevatten die wij voor een drie- of vierjarig kind eigenlijk niet mogelijk achten. De Heere heeft dit onderwijs ook willen zegenen, en zo mocht hij al jong de onberouwelijke keuze doen om de Heere te dienen met heel zijn hart. Samuël is werkelijk een voorbeeld van een godvruchtige opvoeding. In de Joodse Talmoed vraagt iemand wie het beste is onderwezen, en het antwoord is: Hij die door zijn moeder onderwezen is. Dat is een mooi woord, maar als die moeder ook een godvrezende moeder is, wordt het nog méér waar.

In onze tijd is er een sterke tendens om een kind zo spoedig mogelijk ook buitenshuis op te voeden. Denk aan onze peuterscholen. En ongetwijfeld is het goed als jonge kinderen al vroeg leren met andere kinderen om te gaan, maar toch... laten we de les van Hanna niet vergeten. Het jonge kind heeft de geborgenheid van het gezin zo nodig. Mogen onze kleine kinderen opgevoed worden in huisgezinnen, waar een vrome moeder en een godvrezende vader leiding aan geven. Dat zal tot zegen van Gods Kerk zijn!

7. Na die eerste drie jaar komt het ogenblik dat Samuël aan de hand van vader en moeder mee mag naar Silo, naar de tabernakel, om daar de Heere te gaan dienen. Het ligt wel voor de hand dat vader en moeder hem hierop hebben voorbereid. Ach, wat zal er in dat jonge hart zijn omgegaan... zo jong, en dan zonder papa en mama... Menselijkerwijs gesproken is het onmogelijk, maar de Heere zal zijn hart bereidwillig hebben gemaakt. Dat blijkt aan het einde van onze geschiedenis wel. En het zou ook weleens gestormd kunnen hebben in het hart van Elkana en vooral van Hanna. Ze heeft dat kind van de Heere ontvangen, en nu moet ze het gaan afstaan. Dat is haar eigen keuze en wens geweest, maar toch... Aan het eind van vs. 24 lezen we: ‘En het jongste was zeer jong.’ Hoe zal dat gaan in Silo? Ze weet wel dat er in Silo rond de tabernakel veel verkeer is. Ze kent de verhalen wel rond Hofni en Pinehas, de zonen van Eli. Zal haar kind staande blijven? Zal het in zijn kinderjaren een goede begeleiding krijgen? Zullen de vrouwen van Hofni en Pinehas misschien voor hem zorgen? En hoe zal dat later gaan als hij in zijn puberjaren is? Zal hij staande blijven in de seksuele verleidingen die hij bijna onder zijn ogen ziet gebeuren door de handelwijze van Eli’s goddeloze priesterzonen? Vragen genoeg..., maar toch mag de blijdschap bij Elkana en Hanna overheersen. Hanna mag haar belofte aan de Heere gaan inlossen en Elkana is het daar van harte mee eens. En zal de Heere die het gebed verhoord heeft, dan ook niet verder voor dit kind zorgen?

8. Ze komen ook niet met lege handen. Drie varren (=jonge stieren), een efa meel, dus 22 liter, en een leren zak met wijn. Voor een deel is dat het jaarlijkse offer dat ze aan de Heere geven. Maar een van de varren is bedoeld als brandoffer. Dat dier moet dus geheel en al verbrand worden. Dat lijkt te wijzen op Samuël die heel zijn leven in dienst van de Heere gaat stellen. En van de andere dieren is naast het offer ook een deel bedoeld voor het levensonderhoud van de priestergezinnen. Calvijn merkt hierbij nuchter op dat de ouders zo voor een deel de kosten van het levensonderhoud van Samuël zelf voor hun rekening hebben genomen. En dat zullen ze van jaar tot jaar doen.

9. Zo komen ze bij de hogepriester Eli. Hij herkent Hanna na vier jaren niet meer. Hanna vertelt haar verhaal; zie vs. 26 en 27. ‘Och, mijnheer, zo waarachtig als uw ziel leeft, mijnheer. Ik ben die vrouw die hier bij u stond om de HEERE te bidden. Ik bad om dit kind, en de HEERE heeft mij mijn bede gegeven,

die ik van Hem gebeden heb.’ En dan biedt ze Samuël aan Eli aan. Ze voegt eraan toe (zie vs. 28): ‘Daarom heb ik hem ook aan de HEERE overgegeven, al de dagen die hij wezen zal.’ Hoe zal Eli gereageerd hebben? Is dat kleine kind voor hem geen sta-in-de-weg? Hij is een oude man, en dat kind is nog zo jong... Toch krijgen we vanuit de geschiedenis zoals die ons in Gods Woord wordt meegedeeld, niet de indruk dat Eli met dat kind geen raad heeft geweten. En de Heere zal ongetwijfeld harten geneigd hebben om zich over dit kind te ontfermen en hem te begeleiden in de dienst des Heeren.

10. En dan komt er iets heel ontroerends. Aan het eind van vs. 28 staat heel eenvoudig: ‘En hij bad aldaar de HEERE aan.’ Wie is die ‘hij’? Er zijn uitleggers die aan Eli denken; anderen denken aan Elkana. Maar als we de tekst gewoon lezen, kan die ‘hij’ eigenlijk niemand anders dan Samuël zijn. Dat kind heeft bidden geleerd van zijn moeder. Hij beseft dat er voor hem nu een heel belangrijk ogenblik is aangebroken. En dan kan hij niet anders doen dan de hand van zijn moeder loslaten. Hij valt op zijn knietjes en gaat bidden! Wat zal dat kind gebeden hebben? In verhalen uit onze tijd horen we weleens dat kinderen in nood hun avondgebedje maar gaan opzeggen: ‘Ik ga slapen, ik ben moe; Heere, houd ook deze nacht over mij getrouw de wacht.’ Ik vermoed dat Samuël gebeden heeft of de Heere bij hem wilde blijven en hem wilde helpen om in deze vreemde omgeving de Heere te dienen. Hij heeft het geweten dat hij maar korte tijd thuis kon blijven, omdat hij voor de Heere bestemd is. En de Heere heeft zijn jonge hart ertoe bewogen om het met de belofte van zijn moeder helemaal eens te zijn.

11. Zo gaan Elkana en Hanna afscheid nemen van hun kind – een laatste knuffel en een laatste omhelzing – wat een teer moment – ze kunnen afscheid nemen van hun kind zonder hartstochtelijke taferelen van een huilende moeder en nog harder huilend kind. Voor ons mensen onbegrijpelijk, want zo’n kind wil mee naar huis, naar huis... Maar de Heere heeft hem geleerd de goede keus te doen. Hij wil bij de Heere blijven in Zijn huis.

12. Zo kunnen Elkana en Hanna naar huis – en zo kan Hanna opnieuw een gebed uitspreken – een gebed dat een lofzang wordt, vanuit de dankbaarheid over Gods grote goedertierenheid. Ze mag geloven dat de Heere dit kind zal gaan gebruiken in Zijn dienst. En straks zal de Heere haar kind gaan gebruiken tot heil van het volk. Daarover hopen we een volgende keer te horen als we haar lofzang in 1 Samuël 2 willen behandelen.

We kunnen niet met elkaar zingen, maar ik wil u een psalmvers voorlezen dat deze geschiedenis treffend afsluit: Ps. 56:5.

Ik roem in God, ik prijs ’t onfeilbaar woord,
Ik heb het zelf uit Zijnen mond gehoord,
‘k Vertrouw op God, door gene vrees gestoord,
Wat sterv’ling zou mij schenden?
Ik heb beloofd, wanneer G’ in mijn ellenden
Mij bijstand boodt, en ’t onheil af zoudt wenden,
Tot U, o God, mijn lofzang op te zenden,
Door ijver aangespoord.